

stranke; to kaže, da so liberalci pri kraji, kajti dr. M. ima za tašne reči občutljivo kožo!

Vnanje države. Nesrečna smrt ruskega carja razburila je vse vladarje: prvi morivec je ugrabljen, ime mu je Rusakov, še le 19letni dijak tehnikar. Še bolj zanima svet novi car Aleksander III., ki je 14. marca bil v Kazanski cerkvi proglašen za carja. Novi car sluje kot iskren Slovan, kot nasprotnik Nemcev in prijatelj Francozov; njegov oča pa je bil največji podpornik pruskonemške politike. Ni čudo toraj, ako se poroča, da je nemški cesar omedleval, ko je čul, da je njegov prijatelj mrtev, Bismark je pa v noči 2 uri stal pred telegrafom in svojim poslanikom telegrafiral, kako se jim je sedaj obnašati. — Francozi so pa zborovanje pri starejšinstvu pa tudi v poslanskej zbornici iz sočutja do ruske cesarske rodbine častno ustavili; jednako storili so italijanski ministri in poslanci; angleški minister Gladstone pa je nasvetoval posebno adresno ali pismo do kraljice o resnobnem položaji, ki je tako naglo nastal. Vse to kaže veliko važnost prevrata na Ruskem!

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno oderuštvo.

II. Do sedaj so še povsod prisiljeni bili oderuhom v okom prihajati z zakonodavstvom. To nam svedoči zgodovina vseh časov. Liberalci, sami izomikanci, bi to morali vendar znati. Stari Rimljani so jednako, kakor naši liberalci, nekaj časa mislili in dopuščali, naj vsak jemlje ali daje obresti, kolikor mu je v nagodbo ali dolžno pismo zapisati dal. Pritožiti se nima pravice. Zakaj pa jo podpisal? Tako mislili so tudi Rimljani. Toda le nekaj časa, kajti ubogo ljudstvo, ko ni moglo dalje oderuške gospode prenašati in uvidevše, da se ga nihče ne usmili, je na enkrat zapustilo Rim in se izselilo na Aventinski hrib. Gospoda se tega ustraši in odjenja; ljudstvo pa se vrne v mesto nazaj, a zoper oderuhe zapišejo mu ostre določbe na kamene plošče dvanajsternih postav. Določili so se procenti po številu, kolikeri se smejo za izposojeni kapital jemati; oderuha pa so pred sodnikom znanprej kaznovali, kakor če bi bil kaj ukradel. Slavni rimski državnik Katon starši želel je še bolj strogo postopati zoper oderuhe. Po njegovem mnenji je oderuh hujši od ubijevca, kajti krađejo navadno le ubožniši bogatejim, toda pri oderuštvu odira bogatin siromaka (Dobro, dobro na denici.) Tako so ajdi sodili o oderuštvu. Oj, kako vse drugače sodijo ljudje dandanešnji. Marsikateremu vidimo od daleč, da ga tare silno ubožstvo. In če v sili ukrade 4 fl., ugrabi ga žandar; če pa kdo cele rodbine odere in s posestva in doma zapodi, pa še velja kot poštenjak! In to pozdravljajo in poudarjajo liberalci še kot strašansko velik napredek!

Obravnavamo sicer dnes zakon zoper oderuhe, a ta mi je premalo oster. V črteži se ne oznamlja oderuštvo kot zločinstvo, ampak samo kot pregrešek. Ne v ječo, ampak v zapor, ne več let, ampak k večjemu na 6 mesecev mu hoče nova postava grdo njegovo delo braniti. Le kdor se samo z oderuštvom peča, bi naj prišel v trden zapor k večjemu do 2 let. Obstati moram, da sem se sprva silno jezil radi mehkega ovega postopanja zoper oderuhe. Toda kmalu sem se pomiril uvidevši, da je ovi nasvet jako moder, ker dobro ozir jemlje na našo kazensko pravo, kajti ko bi mi sklenoli paragraf v novi postavi, ki bi oderuštvo proglasil kot zločinstvo, tedaj bi oderuh ne prišel pred navadnega sodnika, ampak pred porotnike. In to bilo bi jako slabo, kajti porotniki so večji del meščani, a mesta so prava gnjezda oderuhom. Pravica bi utegnila škodo trpeti; morebiti po besedah: da vrana ne izkljuva vrani očes! (Dobro, dobro na desnici). Zato moram nehoti pritrditi nasvetovanej postavi zoper oderuštvo!

Rimljani so po hudih skušnjah podučeni postavno določili, koliko se sme obresti jemati. Kdor je več jemal, tega so kaznovali kot zločinca. Pri nas v Avstriji bilo je ravno tako do cesarja Jožefa II. Ta cesar je l. 1787 kazenske določbe zoper oderuštvo odpravil, a vse pustil pri starem zastran obrestne mere. Toda uže čez eno leto je cesar vprašal ministre za svet: kako bi se v okom prišlo oderuhom, čijih število je se grdo pomnožilo! Ministri so rekli: naj zopet obveljajo kazenske določbe. Cesar in njegovi nasledniki so pa odlagali do l. 1803. Francozi imajo uže od l. 1807 našim prejšnjim podobno oderuško postavo; več kakor 5—6% ne sme nihče jemati obresti. Bismark pa je l. 1867 judovskim oderuhom na ljubo postavo zatrl. Toda kaj se je zgodilo? Francozi so bogati, Nemci siromaki, Francozi so 5 milijard frankov plačali vojne odškodnine Nemcem, a tem so preminoli kakor kafra, da jih nikder ni več v njihovih blagajnicah. L. 1868 je liberalni poslanec dr. Klier v tej visokej zbornici rekel: „odpravite oderuške postave, dajte svobodo denarjem in kmalu bo vse polno penez lezlo iz zaprtih blagajnic med ljudi in pri obilici kapitala bodo obresti postajale vedno manjše“. Sedaj pa vidimo in čutimo, da je g. dr. Klier bil kriv prerok. Na Danskem so sicer tudi zatrli določbe zoper oderuhe. Toda prepovedali so trganje gruntov, na katere se sme tudi kapital vknjižiti le proti 4% obrestim. Pri nas pa so liberalci kmeta popolnem izročili oderuhom in s postavo, da se smejo grunti na kose prodavati, oderuškej mesnici izdali. Boljše nobenih penez, kakor pa dragih, vsaj pri kmetih. Če grunt toliko ne donaša čistega dohodka, da bi se plačevale obresti, tedaj boljše, da posestnik ne dobi denarjev, vsaj tistih ne, za katere bi moral oderuških obrestij plačevati. Ako mu zarad starih dolgov grunt prodajo, mu vsaj nekaj ostane, če pa ga oderuh v roke dobi, gre kos za kosom,

naposled še kajša. Posestnik je berač in nemanič na telesu pa pogosto tudi na duši! Statistika profesor dr. Engler kaže, kako obrestnamera upliva na vrednost grantov. Mislimo si njivo, ki je vceunjena na 44 fl. čistega dohodka. Za takšno njivo smemo pri 3% obrestih dati 1466 fl., pri 4% 1106 fl. pri 5% 741 fl. in pri 7% je njiva komaj 628 fl. vredna. Kedar pa še hujši oderuhi nad kmeta pridejo in iz njega še večjih činžev trgajo in naposled ničesar ne pustijo, kakor zdrave roke in noge — tedaj se godi, kakor sedaj na Ogerskem. On ne čaka več na posilno dražbo, ampak kar vse pusti in beži iz dežele tje v Ameriko, kder svoboda ni tako strašansko draga. (Dobro, dobro na desnici.) (Dalje prih.)

Smešničar 11. Kmetu premine pridni pes „filaks.“ Isče ga zvesto pa nikder ne najde. Med tem pride sosed, na pol nemškutar, v nek trg ter vstopi v gostilnico. Tukaj čuje, kako se gospodje po nemški razgovarjajo o „filokseri“ t. j. o trtni uši, kako je uže veliko škode naredil ta mrčes po bližnjih vinogradih. Ves preplašen hiti sedaj sosed domov. Ko do sosedu pride, mu pravi: ne pozvedavaj več zarad svojega „filaksa“. Najboljše storiš, ako prav tiho deneš, kajti gospodje so v trgu se menili, da je tvoj pes neki strahovito škodo napravil; bržčas je stekel. Bodi toraj tih, drugače bodeš še plačeval, da bo joj! Sedaj sosed ljubljene „filaksa“ rad pozabi.

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) doposlal je č. g. Tomaž Mraz, župnik v Vuhredu 3 fl. Bog plati!

(Plačevanje iz okrajne blagajnice) mariborske od znanih dr. Duchatscha in drugih liberalcev namenjeno imenovanim „Vertrauensmänner“, to je zaupnim možem, ki bi naj srenjam pomagali reklamacije delati v zadevi gruntnega davka, je zabranil g. Simon. Rekel je, da si naj vsaka srenja poišče sama zaupnega moža, in če hoče tudi plača. Zaupni možje dr. Duchatschevi itd. so: znanj Seidl, Hriber, Lukeschitz, Grohmann itd.

(Tri slovenske vloge) dr. Srnečeve je c. k. okrožna sodnija celjska odbila češ, da na Štajerskem slovenščina ni navadni deželski jezik pri sodnijah.

(Hudo zadete) bodo z gruntnim davkom srenje sv. Marjeta, Podova in Prepola na Dravskem polji; v starem katastru znaša čisti dohodek 1851 fl. 2612 fl. in 4506 fl. v novem pa 2670 fl. 4517 fl. in 8765 fl.

(Nekriv spoznan) in izpuščen iz preiskave bil je Matija Črne v Franheimu, ki je lani svojega stričnika v temi obstrelil, ker mu je prišel krast. Tatu so 8 mesecev vteknoli v težko ječo.

(Ubogim otročičem) je šolski krajni svet v Šoštanji porazdelil mnogo obleke; 60 učencev bilo je obdarovanih.

(Osepnice) razsajajo na Kapli, kder so morali šolo zapreti, in v Črešnjevcah pri Slov. Bistrici: 40 učencev je zbolelo, umrli so 3 od ene hiše.

(Pri zadnjem deželskem patroliranju) ugrabili in zaprli so Mariboru 27 ljudij, v okraji 7, v Celji 18, v okraji 18, dalje v okrajih Radgona 6, Ljutomer 14, Ptuj 11. Brežice 18, Slov. Gradec 12.

(Mariborski klopotec) si dolgi čas odganja s tem, da nemške pesni kuje in ljudem določila. Tako je nedavno z nemškimi „knüttelversen“ proslavljal psa nekega Slovenca. Klopotec je toraj šel med pasje pesnike! Čestitamo!

(Načelnik okraja ptujskega) g. Ferd. Rajšp, pravi „okrajni oča“ je povabil občinske predstojnike v okrajno pisarnico, kder je g. dr. Gregorič izbranim kaj izvrstno razlagal, kako imajo vlagati potrebnih reklamacij. Slava in hvala obema gospodoma!

(Mariborski okrajni odbor) je razpisal navažanje kamenja in proda na razne okrajne ceste do 21. in 22. marca.

(Podlaga gruntnemu davku) ne bo 26%, ampak samo 22%, k večjemu 22.1, tedaj 22 krajcarjev od 1 gld. čistega dohodka.

(Domači naš regiment štev. 47) preseli se do jeseni iz Tridenta na Dunaj.

(Založnice) snujejo po večih slovenskih krajih, tudi v Ptuj.

(V Oplotnicah) so tatje v srenjsko pisarno vlomili in odnesli denarjev, kolekov in 1 puško.

(Železnico Poličane-Slatinsko) smejo še 1/2 meriti. Vlada je dala dotičnim podjetnikom ovo dovoljenje.

(V Muro všli) so preplašeni konji z vozom niže Ljutomera ob ogerskeje meji; kmet, oča 5 otrok, je utonil in obadva konja. Voz in mrtva konja so iz Mure potegnoli, kmeta je pa reka dalje odnesla.

(Nadučitelj v Ločah) g. P. Leitgeb izreka v imenu uboge šolske mladine tamošnje šole presrčno zahvalo vsem, ki so s svojimi milodari pripomogli ubogim učencem za potrebne šolske knjige. — Posebno so se skazali č. g. Valentin Stiplovšek župnik, gospa Cecilija Posek, gg. L. Posek, F. Kokol, L. Müller, J. Schmid in Jurij Walland.

(Pri Hajdini) sta Simon Zajc in Štefan Klasing Franca Osenjaka tako stepla, da je ta umrl. Osenjak je bil zaradi ubojstva uže obsojen na 3 leta v težko ječo.

(Dražbe.) 23. marca Jan. Burgl v Pečevniku 9138 fl. Jakob Košec 400 fl. dr. Tarbauer 9200 fl. Valentin Kukovič 700 fl. Štefan Rop 3660 fl. in 950 fl. Juri Koban 6050 fl. Blaž Smolar 2485 fl. Katra Dokler 664 fl. Janez Žohar 2570 fl. Marija Matjašič 430 fl. Janez Naglič 1488 fl. Jožef Gradišnik 1031 fl. Urša Šmirmaul 7955 fl. Jakob Pešiček 1833 fl. 24. marca Franc Dietinger, 26. marca Ana Geršak 975 fl. Matija Pirh 755 fl. v Konjicah.